

ROMSKO PREDUZETNIŠTVO

IZAZOVI I PERSPEKTIVE

ROMI SU NAJBROJNIJA I NAJUGROŽENIJA ETNIČKA GRUPA U REPUBLICI SRBIJI

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u Srbiji živi oko 150.000 Roma, dok se taj broj prema podacima Saveta Evrope procenjuje na 600.000. Romi u Srbiji se suočavaju sa mnogostrukim problemima među kojima se ističe i otežan pristup tržištu rada. Prema podacima popisa iz 2011. godine, svega 28% romskog stanovništva spada u grupu ekonomski aktivnih, od čega je 59% njih nezaposleno. Pritom, broj nezaposlenih Romkinja je četiri puta veći u odnosu na broj nezaposlenih Roma. Jedno od mogućih rešenja takvog položaja Romske populacije je kreiranje okruženja koje će biti podsticajno za razvoj romskog preduzetništva.

NIZAK STEPEN EKONOMSKE AKTIVNOSTI ROMA

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, svega 28% romskog stanovništva spada u kategoriju ekonomski aktivnih, što je neuporedivo manje od republičkog proseka (41%). Od ekonomski aktivnih Roma, poslovnu aktivnost obavlja svega 41%, što je takođe znatno niže u odnosu na republički prosek (78%). Prema istim podacima, od ukupnog broja ekonomski aktivnih Roma koji obavljaju neko zanimanje, 16% ima sopstveni posao koji najčešće obavljaju samostalno.

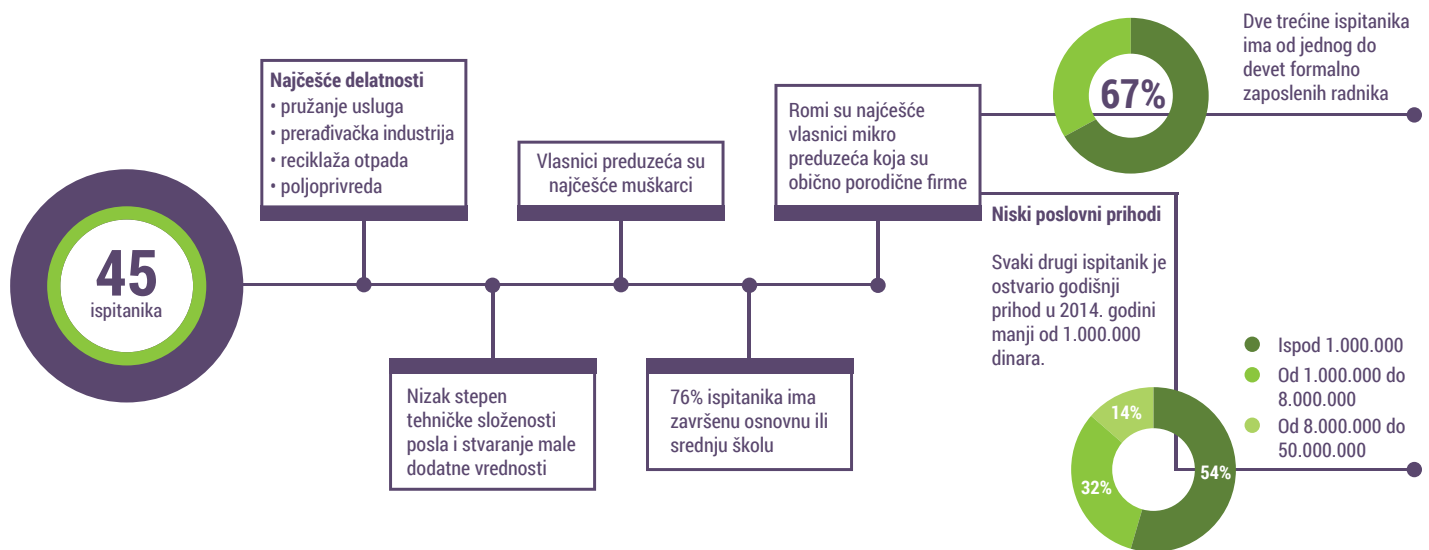
EKONOMSKA AKTIVNOST ROMA

EKONOMSKA AKTIVNOST UKUPNOG STANOVNIŠTVA

OPŠTE KARAKTERISTIKE ANKETIRANIH ROMSKIH PREDUZETNIKA

IZAZOVI U POSLOVANJU ROMSKIH PREDUZETNIKA

OBEZBEDIVANJE FINANSIJSKIH SREDSTAVA I SREDSTAVA ZA RAD

64% ispitanika navodi da im je neophodna finansijska podrška za dalje unapređenje poslovanja.

VISOKI POREZI I DOPRINOSI NA RAD

60% romskih preduzetnika navodi da bi smanjenje poreza i doprinosa na rad doprinelo poboljšanju njihovog poslovanja.

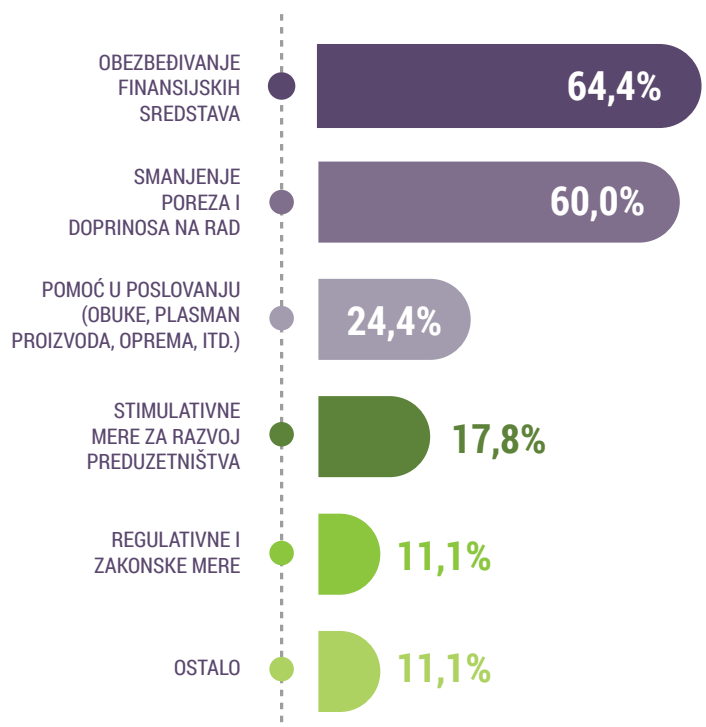
NEDOVOLJNO POZNAVANJE ZAKONA I PROCEDURA

Svaki treći ispitanik navodi da nedovoljno poznavanje zakona i procedura ograničava njegovo poslovanje.

SIVA EKONOMIJA

Svaki treći ispitanik navodi da je **nelojalna konkurencija** glavni problem sa kojim se susreću na tržištu.

PREDRASUDE O ROMIMA UTIČU NA SMANJENJE CENE PROIZVODA I USLUGA.

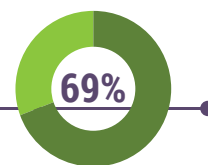

POSLOVNO UDRUŽIVANJE I SARADNJA MEĐU ROMSKIM PREDUZETNICIMA

ROMSKE PREDUZETNIKE KARAKTERIŠE NIZAK STEPEN POSLOVNOG UDRUŽIVANJA.

NA OSNOVU DOBIJENIH REZULTATA, 69% ISPITANIKA NISU ČLANOVI NIJEDNOG POSLOVNOG UDRUŽENJA.

- U retkim slučajevima romski preduzetnici stupaju u kontakt sa organizacijama koje nude usluge poslovnog razvoja.
- U Srbiji ne postoji udruženje romskih preduzetnika ili bilo koji drugi subjekat koji bi se zalagao za unapređenje uslova njihovog poslovanja, razvoj poslovnih veština ili zajednički pristup tržištu.
- Romski preduzetnici prepoznaju **zadruga kao pogodan oblik udruživanja romskih preduzetnika.**

ROMSKI PREDUZETNICI NAJČEŠĆE SARADUJU SA MEĐUNARODNIM I NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA.

OD DRŽAVNIH INSTITUCIJA, ROMSKI PREDUZETNICI NAJČEŠĆE KOMUNICIRAJU SA NACIONALNOM SLUŽBOM ZA ZAPOSŁJAVANJE.

PODRŠKA RAZVOJU ROMSKOG PREDUZETNIŠTVA

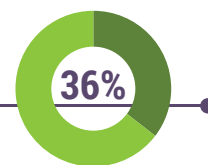
U PRETHODNOM PERIODU POSTOJALO JE NEKOLIKO DONATORSKIH I NACIONALNIH PROJEKATA I PROGRAMA KOJI SU PODSTICALI ROMSKO PREDUZETNIŠTVO.

- Misija OEBS-a u Srbiji
- Help e. V.
- UNOPS
- Evropski PROGRES
- Nacionalna služba za zapošljavanje
- Kancelarija za inkluziju Roma

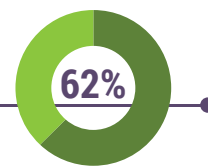
OBUKE SU NAJČEŠĆI OBLIK NEFINANSIJSKE PODRŠKE KOJU DOBIJAJU ROMSKI PREDUZETNICI, UGLAVNOM U VIDU OBUKA ZA IZRADU BIZNIS PLANA, ZAPOSŁJAVANJE I REGISTRACIJU POSLOVANJA.

NA OSNOVU DOBIJENIH REZULTATA, 36% ISPITANIKA JE KORISTILO NEFINANSIJSKU PODRŠKU.

FINANSIJSKA PODRŠKA ROMSKIM PREDUZETNICIMA SE UGLAVNOM ODNOSILA NA ZAPOČINJANJE POSLOVANJA I POMOĆ PRI ZAPOSŁJAVANJU PRIPADNIKA ROMSKE ZAJEDNICE, A SREDSTVA SU NAJČEŠĆE NAMENSKI OPREDELJENA ZA KUPOVINU OPREME I MAŠINA.

VIŠE OD 60% ANKETIRANIH ROMSKIH PREDUZETNIKA SU DOBILI BESPOVRATNA FINANSIJSKA SREDSTVA.

NEDOSTAJU PROGRAMI KOJI PRUŽAJU PODRŠKU POSTOJEĆIM ROMSKIM PREDUZETNICIMA.

- Kreirati poseban program za ekonomsko osnaživanje postojećih i potencijalnih romskih preduzetnika.
- Stimulisati razvoj lokalnih poslovnih centara za pružanje nefinansijskih poslovnih usluga preduzetnicima iz romske zajednice.
- Podsticati formiranje i jačanje kapaciteta udruženja romskih preduzetnika i podsticati druge oblike udruživanja (zadrugarstvo, socijalna preduzeća, i sl.).
- Podsticati prelazak romskih preduzetnika iz neformalnog u formalni sektor.
- Promovisati preduzetništvo kod Roma i Romkinja.
- Uvesti praksu analize dugoročnih efekata programa namenjenih romskim preduzetnicima.

O ISTRAŽIVANJU

CILJ ISTRAŽIVANJA

Od marta do decembra 2016. godine, Institut za teritorijalni ekonomski razvoj (InTER) i Yurom centar su sproveli istraživanje „Romsko preduzetništvo: izazovi i perspektive“ sa ciljem da omoguće uvid u karakteristike romskih preduzetnika, specifičnosti koje opterećuju poslovanje preduzetnika iz romske zajednice i ponude rešenja praktične politike. Istraživanje je realizovano uz podršku Fondacije Institut za otvoreno društvo iz Budimpešte.

OBUHVAT ISTRAŽIVANJA

- Identifikovano 100 registrovanih preduzetnika
- Anketirano 45 registrovanih romskih preduzetnika na teritoriji Republike Srbije
- Intervjuisano osam romskih preduzetnika i 13 predstavnika različitih institucija i organizacija.

OGRANIČENJA ISTRAŽIVANJA

Nije bilo moguće utvrditi broj registrovanih preduzetnika u Republici Srbiji koji su pripadnici romske etničke zajednice, s obzirom da se pri registraciji preduzetnika ne vodi evidencija o njihovoj etničkoj pripadnosti. Nedostatak ovih podataka je uticao na određivanje veličine uzorka i na identifikaciju romskih preduzetnika. Međutim, u naknadnom razgovoru sa romskim preduzetnicima i tokom panel diskusija potvrđena je tačnost nalaza vezanih za probleme u njihovom poslovanju.

Institut za teritorijalni
ekonomski razvoj (InTER)

VLAJKOVIĆEVA 29
11000 BEOGRAD
+381 (0)11 3246 766

WWW.REGIONALNIRAZVOJ.ORG
OFFICE@REGIONALNIRAZVOJ.ORG

YUROM centar

JOVANA RISTIĆA 12/16
18000 NIŠ
+381 (0)18 4246 940

WWW.YUROMCENTAR.ORG.RS
YUROMCENTAR@SBB.RS

Istraživanje je izrađeno uz podršku Fondacije Institut za otvoreno društvo iz Budimpešte. Sadržaj je isključiva odgovornost Instituta za teritorijalni ekonomski razvoj (InTER) i YUROM centra i ni u kom slučaju ne odražava stanovišta Fondacije Instituta za otvoreno društvo.